

MAREC 2012

Karol Dzuriak, Tranovský kalendár na rok 2012

marec 1692 – v Smolníku zomrel Juraj Czember, evanjelický kňaz a náboženský spisovateľ (320. výročie)

1. 3. 1562 - François de Guise so svojimi ozbrojencami napadol bohoslužobné zhromaždenie hugenotov vo Wassy (Champagne). Masaker, ktorý si vyžiadal okolo 60 obetí, sa stal úvodom k udalostiam prvej náboženskej vojny vo Francúzsku v rokoch 1562 – 63 (450. výročie)

3. 3. 1907 – v Slatine n. Bebravou sa narodil Jozef Bučko, evanjelický kňaz, tajomník Lutherovho spolku evanjelických kňazov na Slovensku, publicista, cirkevný historik, aktívny účastník SNP a martýr evanjelickej cirkvi. R. 1942 verejne bránil židovských spoluobčanov (105. výročie)

3. 3. 1912 – v Laliči sa narodil Ján Zorňan, evanjelický kňaz, biskup slovenskej evanjelickej synody v Pittsburghu, organizátor slovenskej evanjelickej a. v. cirkvi v USA, autor cirkevných príručiek, prekladateľ, cirkevný historik, hymnológ, publicista, duchovný poradca *Slovenskej evanjelickej jednoty*, člen výkonného výboru *Muhlenberg College* a *Lutheran Seminary* vo Philadelphii (100. výročie)

3. 3. 1927 – v Trenčíne zomrel Michal Kišš, učiteľ, básnik, publicista, zakladajúci člen *Matice slovenskej* a *Muzeálnej slovenskej spoločnosti*, národovec, stúpenec česko-slovenskej vzájomnosti (85. výročie)

5. 3. 1687 – prvými popravami sa začali prešovské jatky, na základe rozsudku vojenského súdu pod predsedníctvom A. Caraffu bolo po vyšetrovaní a krutom mučení popravených 24 odsúdených, takmer výlučne šľachticov a mešťanov, obvinených. z udržiavania kontaktov s tóköliovskými povstalcami. Posledné exekúcie sa konali 12. 9. 1687 (325. výročie)

5. 3. 1687 – jednou z prvých obetí prešovských jatiek sa stal Žigmund Zimmermann, inšpektor prešovského kolégia, popredný predstaviteľ stavovskej opozície a evanjelickej šľachty na východnom Slovensku, účastník Tököliho povstania (325. výročie)

6. 3. 1712 – v Banskej Bystrici zomrel Ján Burius najml., evanjelický kňaz a výrazná osobnosť slovenského pietizmu (narodil sa r. 1667) – 300. a 345. výročie

7. 3. 1972 – zomrel v Bratislave Ivan Lichard, divadelný a rozhlasový režisér a herec (40. výročie)

8. 3. 1782 – na Lešti - Turom Poli sa narodil Gabriel Kováč-Martiny, pedagóg, riaditeľ gymnázia v Modre a profesor prírodných vied na bratislavskom lýceu, autor kvalitných moderných učebníc a historických prác o evanjelickom školstve, člen mineralogickej spoločnosti v Jene (230. výročie)

8. 3. 1817 – v Liptovskom Mikuláši sa narodil Jozef Božetech Klemens, maliar, dagerotypista, technik, prírodovedec, jedna z najväčších osobností slovenského výtvarného umenia obdobia národného obrodovania, zakladajúci člen Matice českej a Matice slovenskej, člen c. k. ríšskeho geologického ústavu vo Viedni, Uhorskej prírodovednej spoločnosti vo Viedni a Prírodopisno-geologického Matice slovenskej (195. výročie)

8. 3. 1892 – v Tisovci sa narodila Viera Bukvová-Daxnerová, prekladateľka angloamerickej literatúry a ochotníčka divadelníčka (zomrela 11. 3. 1962 v Bratislave) – 120. a 50. výročie

9. 3. 1902 – v Príbovcich sa narodila Hela Krčméryová, spisovateľka a rozhlasová pracovníčka (110. výročie)

13. 3. 1857 – v Ratkovej sa narodil Cyril Gallay, učiteľ, spisovateľ a publicista (155. výročie)

14. 3. 1812 – v Bratislave sa narodil Gustáv Porubszký, evanjelický kňaz, pedagóg, riaditeľ evanjelickej školy vo Viedni, autor teologických prác (zomrel vo Viedni r. 1867) – 200. a 145. výročie

16. 3. 1817 – v Bratislave zomrel Štefan Fábry, pedagóg a filozof, profesor filozofie na bratislavskom lýceu a jeho rektor, matematik (195. výročie)

16. 3. 1962 – v Dickson City zomrel Pavol Rafaj, evanjelický kňaz, biskup, predseda slovenskej evanjelickej luteránskej synody a *Združenia slovenských evanjelikov v USA*, činiteľ krajanského hnutia (50. výročie)

17. 3. 1782 – ďakovné služby Božie v evanjelických a v. kostoloch pri príležitosti vydania Tolerančného patentu Jozefom II. (230. výročie)

18. 3. 1922 – v Brezne sa narodil Dušan Faško, právnik, športovec, člen predsedníctva Čs. zväzu ľadového hokeja, predseda dištriktuálneho súdu Západného Dištriktu a generálny cirkevný žalobca (90. výročie)

18. 3. 1967 – zomrel v Bratislave Ondrej Devečka, politik, príslušník generácie Prúdov, funkcionár agrárnej strany a člen jej celoštátneho i slovenského vedenia, poslanec parlamentu, publicista, pôvodným povoláním ev. a v. kňaz a stredoškolský profesor (45. výročie)

18. 3. 1772 – v Chminianskych Jakubovanoch sa narodil Samuel Bredetzky, evanjelický kňaz, senior v Krakove, superintendent v Lvove, náboženský spisovateľ, teoretik a organizátor vlastivedného výskumu v Uhorsku, autor geografických, topografických, etnografických a lingvistických prác (zomrel v Lvove 20. 6. 1812) – 240. a 200. výročie

18. 3. 1852 – v Dobšinej sa narodil Jozef Mikulík, právnik, úradník, regionálny a cirkevný historik (160. výročie)

18. 3. 1902 – v Tomášovciach zomrel Ľudovít Pekár, evanjelický kňaz, senior, organizátor výstavby škôl a kostolov, ľudovýchovný a osvetový pracovník, liečiteľ, botanik, konštruktér, zakladateľ lučeneckej opatrovne pre rodiny postihnuté požiarom (110. výročie)

19. 3. 1817 – v Beckove sa narodil Jozef Miloslav Hurban, evanjelický kňaz, superintendent Prešporskej patentálnej superintendencie, vedúca osobnosť slovenského národného hnutia v 19. storočí, teológ, spisovateľ, publicista, vydavateľ a redaktor *Nitry*, *Slovenských pohľadov*, *Cirkevných listov*, *Stráže na Sione*, spoluautor *Žiadostí slovenského národa*, prvý predseda SNR, organizátor slovenských dobrovoľníckych jednotiek, čelný predstaviteľ a organizátor memorandového hnutia, spoluautor *Memoranda národa slovenského*, zakladajúci člen Matice slovenskej a člen jej výboru, jeden zo zakladateľov SNS, spolu s J. Růžičkom editor jubilejnej Biblie – vydania podľa znenia Kralickej Biblie v r. 1863 (195. výročie)

19. 3. 1897 – v Dolnom Kubíne sa narodil Jozef Juraj Styk, politik, spoluzakladateľ evanjelického akademického spolku *Kriváň*, účastník bojov o Slovensko r. 1919, činiteľ agrárneho hnutia, člen vedenia agrárnej strany, účastník odboja, spolupracovník J. Ursínyho a J. Lettricha, člen predsedníctva povstaleckej SNR a spoluzakladateľ jej demokratického klubu, povereník SNR pre verejné práce, techniku, pôdohospodárstvo a pozemkovú reformu, podpredseda SNR 1945 – 46, popredný predstaviteľ Demokratickej strany, poslanec Národného zhromaždenia (115. výročie)

21. 3. 1817 – v Hlbokom sa narodil Ľudovít Karol Semian, evanjelický kňaz, národnokultúrny pracovník, aktívny člen *Ústavu reči a literatúry československej*, účastník revolúcie 1848 – 1849, zakladajúci člen Matice slovenskej, podporovateľ národných aktivít a slovenských gymnázií (195. výročie)

21. 3. 1842 – v Nitrianskej Strede sa narodil Ján Bežo, pedagóg, kníhtlačiar a vydavateľ (170. výročie)

22. 3. 1862 – v Liptovskom Mikuláši sa narodil Emil Stodola, právnik, politik, publicista, člen vedenia SNS, čelná osobnosť budapeštianskej skupiny slovenských politikov v rokoch I. svetovej vojny, zakladateľ a redaktor *Právneho obzoru*, predseda *Zväzu advokátov na Slovensku* a správnej rady *Slovenskej banky*, člen *Učenej spoločnosti Šafárikovej* a pražskej *Národopisnej spoločnosti* 150. výročie)

23. 3. 1802 – v Levoči sa narodil Jozef Eduard Zsedényi, právnik, štátny úradník, tajomník, radca a vicekancelár uhorskej kráľovskej dvorskej kancelárie, generálny dozorca ECAV v Uhorsku, mecén ev. a v. cirkvi a školstva, odporca patentu a predstaviteľ maďarizačnej línie na cirkevnej a školskej pôde (210. výročie)

23. 3. 1822 – zomrel v Lomničke Gregor František Berzeviczy, osvietenecký ekonóm a právnik, tvorca moderných hospodárskych koncepcií a zakladateľ hospodárskej geografie v Uhorsku, autor prác z oblasti cirkevného práva, školský a dištriktuálny inšpektor Potiského dištriktu, člen korešpondent göttingenskej učenej spoločnosti a uhorský jakobín (190. výročie)

24. 3. 1607 – vo Vlissingene sa narodil holandský admirál Michiel Adriaenszoon de Ruyter, ktorý v Neapoli oslobodil evanjelických kňazov odsúdených prešporským súdom na galejné otroctvo (405. výročie)

25. 3. 1752 – v Sarvaši sa narodil Matej Markovič ml., evanjelický kňaz, prvý správca ev. a. v. cirkevného zboru v Prahe po vydaní *Tolerančného patentu*, organizátor cirkevných štruktúr českých evanjelikov, prekladateľ, zostavovateľ i autor kancionálu *Písňe duchovní* z r. 1783 (260. výročie)

25. 3. 1827 – v Klobušiciach sa narodil Ľudovít Turzo-Nosický, právnik, advokát, verejný a národný činiteľ, predstaviteľ slovenského národného hnutia, zapisovateľ memorandového zhromaždenia v Martine r. 1861, signatár Memoranda národa slovenského, člen Stáleho národného výboru, Memorandovej delegácie v Budíne a výboru Matice slovenskej, spoluorganizátor a spoluzakladateľ slovenských patronátnych gymnázií, neordinovaný funkcionár slovenskej evanjelickej a. v. cirkvi (185. výročie)

25. 3. 1862 – v Radvani zomrel Ján Gašparides-Vladár, evanjelický kňaz, osvietenecký vzdelanec a klasicistický básnik (150. výročie)

25. 3. 1902 – v Kremnici zomrel Pavol Križko, archivár, historik, publicista, zberateľ folklóru, zakladajúci člen Matice slovenskej a Muzeálnej slovenskej spoločnosti, prozaik a básnik, priekopník slovenskej pozitivistckej historickej vedy, zakladateľ modernej slovenskej archivistiky, organizátor vlastivedného výskumu na Slovensku, historik Kremnice a stredoslovenských banských miest (110. výročie)

26. 3. 1977 – v Piešťanoch zomrel Ivan Stodola, lekár, dramatik, spisovateľ, najvýznamnejší predstaviteľ slovenskej medzivojnovnej dramatickej tvorby, organizátor verejného zdravotníctva, profylaxie proti infekčným chorobám, sociálneho lekárstva a zdravotnej osvety, krajský tajomník *Masarykovej ligy proti TBC* (35. výročie)

27. 3. 1737 – v Skalici sa narodil Augustín Doležal, evanjelický kňaz, pedagóg, osvietenecký mysliteľ, spisovateľ (zomrel v Sučanoch 23. 3. 1802) – 275. A 210. výročie

28. 3. 1592 – v Nivnici sa narodil Ján Amos Komenský, biskup Jednoty bratskej, pedagóg, filozof, spisovateľ, didaktik, reformátor pedagogiky, vrcholný predstaviteľ českého reformačného humanizmu, *Učiteľ národov* (420. výročie)

28. 3. 1887 – zomrel Koloman Banšel, evanjelický kňaz a spisovateľ (svoj život ukončil v dôsledku duševnej choroby) – 125. výročie

28. 3. 1897 – v Slovenskom Pravne sa narodila Mária Paulínyová, sociálna a národná pracovníčka, zakladateľka bratislavskej pobočky YWCA, propagátorka Československa a jeho kultúry v anglosaskom prostredí, korešpondentka britskej americkej tlače, 1917 – 1921 pracovníčka národných organizácií v USA a ošetrovatelka transportu čs. légii z Ruska, podpredsedníčka Čs. Červeného kríža v Londýne a *Anglo-American Society of Czechoslovakia* počas 2. svetovej vojny, organizátorka humanitárnej pomoci pre vojnových zajatcov, účastníčka druhého odboja (115. výročie)

31. 3. 1842 – v Liptovskom Mikuláši sa narodila Marína Miloslava Hodžová-Hladká, popredná slovenská divadelná ochotníčka, recitátorka a osvetová pracovníčka (170. výročie)

marec 1757 – v Banskej Štiavnici sa narodil František Trenčanský, evanjelický kňaz, spisovateľ, bibliofil, mecén Evanjelického lýcea v Bratislave (255. výročie)